
Boeken

Troubled Waters

Religion, Ethics, and the Global Water Crisis

door Gary L. Chamberlain; 2008, paperback, 227 pag, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham, ISBN 0-7425-5245-4, GBP 15,99.

«Troubled Waters» beschouwt de rol van water in verschillende (veelal religieuze) tradities en rituelen om te komen tot “creatieve manieren om de groeiende wereldwijde watercrisis te benaderen”. De auteur, Chamberlain, beschrijft veel van de hedendaagse waterproblemen en schetst principes aan de hand waarvan burgers vanuit verschillende tradities acties kunnen ondernemen, door waterbesparing en beleid voor waterbeheer. Het boek beschrijft een groot aantal religieuze gebruiken van over de hele wereld, waarbij met inzet van zowel nieuwe technologie als oude gebruiken het watergebruik ‘verduurzaamd’ kan worden.

De auteur ziet dat godsdiensten symbolische betekenissen en ethische perspectieven bieden die een nieuwe ethiek voor de juiste omgang met water kunnen ondersteunen – met religieuze symboliek zowel bewust als onbewust als structuur voor betekenis. Vervolgens stelt Chamberlain dat hier een groot potentieel ligt voor de veiligstelling van water voor de mensheid, alle schepsels en de Aarde zelf. Dit werkt waarschijnlijk goed in hechte gemeenschappen waar tradities (nog) een onwrikbaar deel uitmaken van het dagelijks leven, en de auteur lijkt zich dan ook vooral op hen te richten: de parochie.

De eerste twee hoofdstukken beschrijven hoe verschillende religies omgaan met water, de betekenis van water in de reli-

gies, en hoe ze bij kunnen dragen aan een nieuwe waterethiek: hindoeïsme, boeddhisme, taoïsme, confucianisme, jodendom, christendom, islam.

Hoofdstuk 3 beschrijft de stand van zaken van de huidige ‘waterwetenschap’ aan de hand van vooral de boeken van Pielou (‘Fresh Water’, hier eerder besproken) en Phillip Ball (‘H₂O: A Biography’).

Hoofdstukken 4 en 5 gaan over watercrises en hun oorzaken. Ook hier wordt veel geciteerd, vooral uit (wederom) ‘Fresh Water’ van Pielou, uit ‘When the Rivers Run Dry’ van Pearce en uit het World Water Development Report van de VN. Voor degenen die bekend zijn met deze publicaties is er weinig nieuws onder de zon.

Troubled Waters

- 1 Water in Indigenous and Asian Traditions
- 2 Water in Abrahamic Western Traditions
- 3 Water: A Biography
- 4 Water and the Human Cycle
- 5 A Tenuous Relationship: Human Need and Water Resources
- 6 Water Management: Privatization, Problems, and Resistance
- 7 Rights to Water and a New Water Ethic
- 8 “I Like Fountain Flow”: Religion Revisited
- 9 Where Do We Go from Here?

Hoofdstuk 6 behandelt waterbeheer, privatisatie, beleid en weerstand daartegen. Hoofdstuk 7 beschrijft vervolgens hoe water in recht, wet en regelgeving is verankerd.

Hoofdstuk 8 keert weer terug naar religie, en stelt dat ethische principes en religieuze betekenis en motivatie de grondslag kunnen vormen voor een beweging richting de toepassing van een nieuw waterethos. Chamberlain suggereert dat principes zonder motivatie bete-

kenisloos zijn; hetzelfde geldt volgens hem voor tradities zonder principes.

Het laatste hoofdstuk van 'Troubled Waters' beschrijft manieren waarop kleine samenwerkingsverbanden werken aan democratische, lokale en duurzame oplossingen voor waterproblemen – enerzijds door oude technieken op te poetsen, anderszijds door het gebruik van moderne technologie. Chamberlain levert graag creatieve suggesties voor actie van zowel individuen als groepen voor "conservation, preservation, and restoration of our troubled waters" – "an antidote to the grim reminders of crisis".

Samenvattend geeft «Troubled Waters» waterbeheerders inzicht in de diverse religieuze betekenissen van water, terwijl het tegelijkertijd degenen die zich actief met religie bezig houden inzicht geeft in

hedendaagse waterbeheersaangelegenheden. Dit lijken me de voornaamste doelgroepen. Aan hen die dagelijks werkzaam zijn op het gebied van waterbeheer zal de herhaling van wat anderen reeds eerder hebben geschreven behalve een overzicht weinig nieuws op het gebied van waterbeheer brengen, maar wellicht nieuwe inzichten in de rol van water bij religie.

De volgende mantra van de auteur vat het boek wellicht het best samen: "For I firmly believe that water, particularly as expressed partly in the symbols of our religious traditions and partly in our bodies and psyches, reflects images of knowing from which we must learn and which we must learn. Water teaches".

Michael van der Valk

Waterdicht

[Ik ben een rusteloze stroom]

'Ik ben een rusteloze stroom,
een groote, zijgende waterval
die het geschapene overstroomt
en drenkt meevoert naar het dal,

een zee van licht die doordringt
wat was en is en wezen zal,
een schoot van moederduisternis
die overschaduwde het Al.'

*Uit: J.H. Leopold, Verzameld werk (2 dln.)
(red. P.N. van Eyck en Johan B.W. Polak);
Brusse, Rotterdam/ Van Oorschot,
Amsterdam, 1951-1952.*